

Budskapet från det politiska styret i samband med att budgeten i små portioner presenterats går inte att ta miste på. Formuleringar som: ”i denna budget fortsätter satsningarna på skolan”...”I Stockholm har nu budgeten för skola och förskola etablerats på en ny historiskt hög nivå”...”det har anställts över 1000 fler lärare i skolan”... Det talas om historisk satsning om 1 miljard och dessutom full kompensation för volymökningar. Stockholms lärare och elever går med andra ord en allt igenom strålande framtid till mötes. Att med denna budget tas kliv mot en lösning av skolans och förskolors största utmaning – lärarbristen. Läraryrket Stockholm delar inte denna verklighetsbeskrivning.

Läraryrket Stockholm organiserar drygt 18400 medlemmar varav 15850 yrkesverksamma lärare, skolledare samt blivande lärare. I Läraryrket Stockholms rapport ”Stockholm behöver fler lärare” från 2015 framgår att 70 % av Stockholms lärare uppger att arbetsbelastningen ökat eller ökat kraftigt det senaste året. Där framkom även att 38 % av Stockholms lärare överväger att lämna yrket men att mer tid för högre kvalitet i undervisningen, högre lön samt bättre psykosocial arbetsmiljö skulle kunna få dem att stanna kvar. I Läraryrket Stockholms rapport ”Vi tar tempen på Stockholms lärare” från 2016 uppger 89 % av lärarna att arbetsbelastningen är för hög. En siffra som är högre än för riket i övrigt. Läraryrket Stockholms medlems- och ombudskontakter under 2017 visar dessvärre att arbetssituationen försämras ytterligare.

Vidare framgår det i 2017 års upplaga av ”Bästa skolkommun”, som är Läraryrket Stockholms ranking över Sveriges 290 kommuner som huvudman för skola och förskola, att Stockholms stad har fortsatt stora utmaningar att ta sig an. Läraren är enligt den samlade forskningen den enskilt viktigaste faktorn för elevens resultat. Därför är de åtgärder som vidtas för att öka lärarprofessionens förutsättningar och möjlighet att göra skillnad för eleven de allra viktigaste. Resultatet i ”Bästa skolkommun” visar att det som påverkar lärares förutsättningar, arbetsbelastning och arbetsmiljö, ligger anmärkningsvärt lågt för Sveriges största arbetsgivare för lärare, Stockholm. I delmoment andelen pedagogiskt utbildade lärare, plats 219. Delmoment lärartäthet, plats 220. Resultatet av detta ses i delmoment andel friska lärare, plats 167.

Läraryrket Stockholm delar alltså inte det politiska styrets beskrivning av verkligheten. Stockholms skolor och förskolor står i akuta problem som kräver omedelbara åtgärder. Åtgärder som kräver politisk ansträngning, vilja och mod och som inte kan hänskjutas till framtiden.

Stockholms stad har under flera år talat om vikten av att vara en attraktiv arbetsgivare för i synnerhet lärare, om än något mer diffust nu än tidigare. En kommun som säger sig "investerar kraftigt i skola och utbildning", som dessutom är Sveriges största arbetsgivare för lärare oavsett skolform. Men vad betyder det när de politiska besluten inte ger avtryck. När lärare mer än tidigare dignar under en allt mer tilltagande arbetsbelastning.

Det tål att upprepas; skolans och förskolans uppdrag är att ge elever kunskaper och förmågor. I elevens strävan och arbete att uppnå toppen av sin förmåga är läraren den enskilt viktigaste faktorn. Det är läraren som måste få bättre förutsättning att göra det hen vet och kan. Det är hit kraftfulla investeringar och prioriteringar måste riktas. Det krävs högre kvalitet i skola och förskola för att vända utvecklingen. Att satsa på kvalitet i skola och förskola är att satsa på det som sker mellan lärare och elev.

Det är självklart bra att schablonökningar till utbildningsområdet 2018 ligger inom ramen för vad som kan betraktas som anständigt. Inte minst i ljuset av många skolors ekonomiska situation i spåren av innevarande års historiskt låga schablonökningar. Lärarförbundet Stockholm vill lyfta fram behovet av förutsägbarhet och kontinuitet i resurstilldelning. Det är nödvändigt för att våga ta viktiga initiativ för en kvalitativ utveckling av Stockholms skolor och förskolor.

Lärrassistenter är positiva inslag i budgeten som Lärarförbundet Stockholm hoppas ska kunna bidra positivt om rätt utformat. Likaså initiativet att öka attraktionskraften för lärare att söka sig till skolor där deras kompetens behövs som mest. Det vill vi understryka.

Tyvärr ser vi dock att initiativ och prioriteringar tenderar att bli till projekt. Projektifiering av utveckling på skolans område är dock inte det som behövs. Det behövs långsiktiga strategiska satsningar som får verka under lång tid framöver.

Lärrarbristen är här och det är det största hotet mot förskolors och skolors kvalitet och alla de lärare som idag utför mirakel varje dag i Stockholm stad. Det vore klädsamt om kommunstyrelsen i sitt budgetförslag visade lite mer historisk medvetenhet om grunden till lärrarbristen än att lägga den största skulden på en underdimensionerad lärrarutbildning och att bristen på lärare därmed är ett statligt ansvar. Lärrarbristen har istället sin grund i att villkoren för att utöva yrket har varit mycket bristfälligt och fortfarande är. Lönen för låg och arbetsbelastningen för hög i kombination med mycket få utvecklingsmöjligheter i yrket. Söktrycket till lärrarutbildningen har därför varit allt för lågt för att möjliggöra en utbyggd lärrarutbildning med hög kvalitet. Detta har huvudmannen det huvudsakliga ansvaret för och inte minst den största av dem, Stockholms stad, som genom olika majoritetens budgetar försatt oss i denna situation. Det är också huvudmännen, inte minst Stockholms stad, som nu måste komplettera det statliga ansvar som tagits för den situation som huvudmännen försatt sig i genom en **Lokal samling för läraryrket**.

Allt börjar med en bra lärare. Läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevens lärande och resultat. Genom läraren och lärares förutsättningar möter vi framtidens utmaningar. Läraren är den enskilt viktigaste resursen för jämlika livschanser oavsett bakgrund, individers och samhällets möjlighet och visionen om den framtid vi alla strävar mot. Ett samhälle som präglas av tilltro till varandra och där alla kan växa och bidra. Men inte bara det. Lärarprofessionen och dess förutsättning att utöva sitt komplexa hantverk med högsta kvalitet är också helt avgörande för hur Stockholm fortsatt ska vara Sveriges tillväxtmotor med stor betydelse för ett välmående Sverige. Även hur vi ska finna möjligheter och klara utmaningar som finns i en allt mer globaliserad värld, har i allra högsta grad sin grund i läraryrket. Därför är de utmaningar som rör lärare och läraryrket ett allmänintresse som berör alla.

Läraryrket Stockholm talar för drygt 18400 medlemmar inom den profession som på riktigt kan göra skillnad för eleven, samhälle och framtid. Det är grunden för ett Stockholm som håller samman och är absolut inget särintresse. Vi vill och är beredda att bidra med det vi kan. Ansvar vilar dock på såväl nationell som lokal nivå. Det lokala ansvaret vilar på kommunstyrelsen som ger förutsättningarna för det som måste och ska ske. Läraryrket Stockholm tar nu därför åter initiativ till ett långsiktigt åtagande och löfte – **Lokal samling för läraryrket.**

Läraryrket Stockholm ser att följande delar behöver ingå inom ramen för *Lokal samling för läraryrket*:

- Tydlig politik och tydliga beslut av det politiska styret och stadens nämnder och förvaltningar för att lärare ska kunna fokusera på elevens lärande och utveckling av undervisning. De beslut som syftar och leder till en stark lärarprofession med stärkta förutsättningar måste tas.
- Tydlig politik och tydliga beslut för att stödja och möjliggöra för skolledare att utforma en utvecklande pedagogisk organisation där lärare vill och kan verka tillsammans. En organisation som leder till utveckling av och ökad kvalitet i lärares kärnuppdrag – undervisning och mötet med eleven.
- Reella verktyg för att minska lärares och skolledares arbetsbelastning och stress. Åtgärder måste vidtas och stödfunktioner behöver komma på plats. Åtgärder ska leda till att lärare och skolledare upplever mindre stress och ohälsa. Professionens kraft ska läggas på läraryrkets kärna. Varje lärare och skolledare måste uppleva att skollagen kan upprätthållas – att varje elev får det stöd hen behöver.
- Lärares och skolledares löneutveckling. Det behövs löfte om långsiktig utveckling och nivåer samt förbättrad löneprocess för att behålla och rekrytera lärare. Stockholm måste visa att läraryrket är värt att satsa på. För att öka attraktionskraften i läraryrket räcker det inte, som Stockholms stad säger, en vilja att vara löneledande.

- Utveckling av program som gör att Stockholms stads lärare och skolledare upplever att det satsas på dem och ser Stockholms stad som en självklar och attraktiv arbetsgivare, oavsett skolform. Personalpolitiska program bör inrättas som ökar attraktionskraften.
- Ökad kvalitet i introduktionen av nyutexaminerade lärare och i VFU.Handledare och mentorer måste få bättre förutsättning att ta emot och arbeta med hög kvalitet.
- Beslut som underlättar lärares kompetensutveckling. Lärares möjlighet att gå behörighetsgivande och kompletterande utbildning måste stärkas. Att få möjlighet att växa inom ramen för sin profession är en självklarhet och måste stärkas.
- Karriärtjänster måste bli verklighet i alla skolformer och fokus måste i högre utsträckning finnas på hur dessa ska bidra till utveckling. Organisationen måste gå från fokus på drift till fokus på utveckling.
- Att beslut tas som gör att nyanlända elevers och nyanlända lärares integrering i skolan kan ske med hög kvalitet.
- Lärarpraktik på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Beslut måste fattas som leder till utveckling av praxisnära forskning för att stärka och utveckla professionen och dess kunskapsbas. Forskning och utveckling måste ske ur ett lokalt lärarnära perspektiv för att upplevas relevant. Identifiering av utvecklingsbehov måste ske lokalt.
- Beslut som underlättar och främjar rörlighet inom Stockholm stads skolor och förskolor. Utebliven rörlighet och inlåsnings effekter är ett hot mot verksamhetens kvalitet. Incitament för en positiv rörlighet kännetecknar en attraktiv arbetsgivare.

Samt ytterligare delar som kan stärka professionen och dess effekter.

Läraryrket i Stockholm yrkar...

- att kommunstyrelsen tar ansvar och ändrar riktning i budget så att den med tydliga prioriteringar visar det ansvarstagande som vilar på lokal nivå för läraryrket och vad professionen ska åstadkomma enligt skollagen.
- **Besvaras:** Det behövs många olika insatser för att stärka läraryrkets attraktivitet. Staden har en stor utmaning i att ytterligare öka läraryrkets attraktionskraft. Viktiga delar är en god löneutveckling för lärare som utför goda prestationer i att förmedla kunskaper till eleverna. Vidare är förbättrad arbetsmiljö och minskad administration för lärarna andra viktiga åtgärder.

Det är också viktigt att de samarbeten som staden har med universitet och högskolor ytterligare utvecklas. Yrkanden och förslag hänvisas till respektive nämnd som har att konkretisera arbetet i sina strategier och verksamhetsplaner.

- att Lärarförbundet Stockholms initiativ till **Lokal samling för läraryrket** delas och höras av kommunstyrelsen och därmed berörda nämnder och förvaltningar

Besvaras: Det behövs många olika insatser för att stärka läraryrkets attraktivitet. Staden har en stor utmaning i att ytterligare öka läraryrkets attraktionskraft. Viktiga delar är en god löneutveckling för lärare som utför goda prestationer i att förmedla kunskaper till eleverna. Vidare är förbättrad arbetsmiljö och minskad administration för lärarna andra viktiga åtgärder. Det är också viktigt att de samarbeten som staden har med universitet och högskolor ytterligare utvecklas. Yrkanden och förslag hänvisas till respektive nämnd som har att konkretisera arbetet i sina strategier och verksamhetsplaner.

Läraryrket Lärarförbundets Yrkanden och svar från Skärholmens stadsdelsförvaltning

Stockholm stad ansåg Lärarförbundet Stockholms initiativ **Lokal samling för läraryrket** vara besvarad i stadens budget. Vad innebär det och hur ser vi det i det budgetförslag som Skärholmens stadsdelsförvaltning presenterar?

Även detta år lyfter Lärarförbundet att det krävs flera åtgärder för lärares och skolledares allt högre arbetsbelastning inom förskolan. Inte minst tillförda resurser som bidrar till större marginaler för lärare och skolledare i förskolan att arbeta aktivt med arbetsmiljö- och arbetsbelastningsfrågor. Det är absolut nödvändigt att resurser är tillräckliga för att åtgärder ska kunna sättas in där behov finns för att anpassa till individuella förutsättningar. Alla ska inte göra lika eller ha det på samma sätt. Däremot har alla rätt till en sund arbetsmiljö med lagom arbetsmängd. *Hållbarhetskommisionens rapport Förskola- en god investering i jämlika livsvillkor* ger stadsdelarna i uppdrag att utveckla ledningsorganisationen i syfte att främja det pedagogiska uppdraget. Att ge skolledare goda villkor att utföra sitt uppdrag skapar naturligtvis goda villkor för lärare att i sin tur utföra sitt uppdrag.

Läraryrket yrkar:/ Svar från förvaltningen:

- att stadsdelen sätter in tydligare åtgärder för att minska lärares och skolledares arbetsmängd

Svar: Åtgärder kommer att framgå i handlingsplanen för förskollärare och barnskötare

- att stadsdelen redovisar effekterna av de åtgärder som gjorts för att skapa goda arbetsvillkor

Svar: Arbetet med att skapa goda arbetsvillkor och effekterna kommer löpande att samverkas i avdelningens samverkansgrupp

- att stadsdelen mer detaljerat i budgeten redovisar de reella satsningar som görs för att minska lärares och skolledares arbetsbelastning

Svar: Avslås. Kommer att framgå av handlingsplanen för förskollärare och barnskötare

- att en handlingsplan görs för att tydliggöra de insatser som ska göras för att minska arbetsbelastningen; på individ, grupp, områdes-/enhetssnivå och avdelningsnivå

Svar: Kommer att genomföras i samband med den handlingsplan som tas fram för förskollärare och barnskötare.

- att Lärarförbundet involveras i arbetet angående den handlingsplan för att förbättra arbetsmiljön/arbetsbelastningen för medarbetare i förskolan som delegeras till stadsdelsnämnderna i stadens budget

Svar: Lärarförbundet kommer på olika sätt att involveras i arbetet med handlingsplan för att förbättra arbetsmiljö och arbetsbelastning för medarbetare inom förskolan.

I Lärarförbundets nyligen genomförda *Medlemsdialog* med 36 000 respondenter framkommer tydligt bristen på balans mellan krav och resurser. Det förstärks också i Lärarförbundets rapport *Lyssna på förskollärarna*. Lärarbristen i förskolan är som i andra skolformer ett tecken på att villkoren för lärare i förskolan behöver ett omtag. I *Hållbarhetskommisionens rapport Förskola- en god investering i jämlika livsvillkor* beskrivs vikten av en starkt likvärdighet genom ökad pedagogisk kvalitet och ger utifrån det stadsdelarna i uppdrag att säkerställa lärarledd undervisning i förskolan. Vi har en låg lärartäthet i förskolan och växande barngrupper i Stockholm. *Skolverkets* riktlinjer för barngruppsstorlekar går inte att följa eftersom resurser inte finns för att genomföra detta.

Lärarförbundet yrkar:/ Svar från förvaltningen:

- att stadsdelen redovisar hur många lärare det finns i varje barngrupp om 16 barn (siffran tagen direkt ur stadens budget)
Svar: *Förvaltningen har en indikator på nämndnivå som säger att varje förskola ska ha minst 33 procent förskollärare.*
- att stadsdelen redovisar hur kvaliteten i undervisningen säkerställs
Svar: *Framkommer i verksamhetsberättelsen. Finns en särskild indikator för självvärdering som visar kvaliteten i verksamheten.*
- att stadsdelen redovisar hur lärarens kompetens tas tillvara på bästa sätt i tider av stor lärarbrist
Svar: *Kommer att framgå i handlingsplanen för förskollärare och barnskötare, och tas fortlöpande upp i avdelningens samverkansgrupp.*
- att stadsdelen inrättar individuella scheman för lärare, där undervisningstid och pedagogisk utvecklingstid tydligt framgår, i syfte att säkerställa verksamhetens kvalitet. Precis som för lärare i alla andra skolformer
Svar: *Avslås med hänvisning till att scheman för lärare m m fortlöpande tas upp vid avdelningens samverkansgrupp*
- att stadsdelen i samverkan med skolledare, lärare och ombud gör en risk- och konsekvensanalys i alla de fall ökade barngrupper övervägs
Svar: *Förvaltningen kommer att göra risk-och konsekvensanalyser av arbetsmiljöeffekter vid förändringar i enlighet med lagar och avtal.*

Lärarkrisen är akut och löftet från Stockholms stad, att lärare i förskolan var prioriterade under löneöversyn 2015, 2016 och 2017 infriades ej. Dessa år blev därmed förlorade år i sin strävan att vara en attraktiv arbetsgivare för lärare i förskolan. Det kan inte bli fler. Stockholms stad måste dessutom axla det ansvar som vilar på den lokala nivån för att öka läraryrkets attraktionskraft. Stockholm har i detta ett större ansvar än andra. Målsättningen att vara löneledande i en kommun och region med de högsta lönerna i samtliga branscher kan inte ses som annat än en mycket låg ambitionsnivå.

Läraryrket yrkar:/ Svar från förvaltningen:

- att stadsdelen tilldelar de resurser i budget som krävs för en fortsatt satsning på lärare och skolledares löner
Svar: Förvaltningen kommer på sedvanligt sätt att avsätta medel i budget utifrån de förutsättningar som gäller för den årliga löneöversynen
- att stadsdelen tillsammans med lärarorganisationerna upprättar en långsiktig plan för en uppvärdering av lärare och skolledares löner
Svar: Avslås. Ingår i förvaltningens årliga löneanalys

Förskolan är en skolform. Staden beskriver tydligt att stadsdelarna ska arbeta för att främja och öka deltagandet av barn i förskolan. Positivt tycker Läraryrket. Men det behöver mötas upp av de resurser som krävs för att kunna leva upp till de krav som skollagen ger. I Läraryrket rapport *Lyssna på förskollärarna* beskriver lärarna som en av de fem största svårigheterna som ensam lärare i ett arbetslag: bristen på resurser till barn i behov av särskilt stöd. I stadens budget beskrivs: "Alla barn ska ha lika goda möjligheter oavsett bakgrund. Stadens verksamheter ska bidra till att skapa uppväxtvillkor som ger alla barn samma chans och därigenom värnar barns rättigheter. Satsningar på att höja kvaliteten i skola och förskola är grundläggande för detta. Skolan och förskolan ska prioriteras och nödvändiga resurser ska tillföras till dessa verksamhetsområden." (s 8) I *Hållbarhetskommisionens rapport Förskola- en god investering i jämlika livsvillkor* ges stadsdelarna i uppdrag att stärka förutsättningarna till att ge alla barn det stöd som de behöver.

Läraryrket yrkar:/ Svar från förvaltningen:

- att med stöd i skollagen, tilldela ytterligare resurser för likvärdiga förutsättningar för alla barn i behov av särskilt stöd under hela deras vistelsetid i förskolan. Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl har extra stödbehov såsom tex nyanlända, papperslösa, barn med annat modersmål behöver särskilt uppmärksammas. Alla barn ska ges det stöd som deras behov av särskilt stöd kräver
Svar: Utredningen av det socioekonomiska tillägget finns som en aktivitet i nämndens verksamhetsplan och förvaltningen kommer i samråd med kommunstyrelsen att följa upp de socioekonomiska tilläggen.
- att ytterligare resurser tilldelas för att kompensera behovet av fler lärare och barnskötare efter heltidsreformen för att minska lärarnas arbetsbelastning och säkra att en verksamhet av hög kvalitet kan bibehållas. Det vill säga att grundbemanningen i förskolan ses över omgående
Svar: Förvaltningen har föreslagit en förstärkt pedagogtätthet genom att sätta indikatorn "barn per anställd" till 4,7 istället för som tidigare 4,9.

Att vara en attraktiv arbetsgivare kräver handling och prioriteringar och inte bara fina ord i uppdrag eller formulerade projekt under kommande år. Lärarbristen i förskolan kräver handling nu. Lösningen är inte att utöka plasterna på lärarutbildningen utan staden behöver också ta sitt ansvar som största arbetsgivare för landets lärare i förskolan. Det handlar också om att behålla de lärare vi har, inte bara rekrytera fler. Lärare behöver bättre villkor för sitt komplexa uppdrag. En hög personalomsättning inom förskolan är ett tecken på att villkoren inte finns. *Hållbarhetskommisionens rapport Förskola- en god investering i jämlika livsvillkor* ger stadsdelsnämnderna i uppdrag att säkerställa en likvärdig kompetensförsörjning och avdelningscheferna har i samarbete med Förskoleavdelningen utvecklat en *handlingsplan för åtgärder för bland annat lärares och skolledares kompetensförsörjning*.

Läraryrket yrkar:/ Svar från förvaltningen:

- att de kompetensförsörjningsinsatser som har fokus på lärare också möts upp av resurser och förutsättningar i organisationen på förskolan. En lärande organisation, som beskrivs i *Hållbarhetskommisionens rapport Förskola- en god investering i jämlika livsvillkor*, kräver det
Svar: Kommer att finnas som en punkt på avdelningens Samverkansgrupp. En satsning görs för samtliga förskollärare genom "Läsluft". Genomförs perioden hösten 2017 till våren 2018 för 50 förskollärare. Fortsätter hösten 2018 med ytterligare förskollärare. Det finns ett särskilt förskollärarnätverk för kollegialt lärande. Vidare har hela ledningsorganisationen tagit del av *hållbarhetskommisionens rapport* och kommer under året att arbeta med den för att tydliggöra vilka kompetensutvecklingsinsatser som behövs för att öka tydligheten och höja kvaliteten.
- att diskussionen kring karriärtjänster för lärare i förskolan initieras och påbörjas av stadsdelen i samarbetet med Läraryrket
Svar: Tas upp som en punkt i avdelningens samverkansgrupp.
- att diskussioner påbörjas hur Stockholm stad ska bli den attraktiva arbetsgivare för lärare i förskola som krävs för att behålla och rekrytera och inte minst för att förskolan ska kunna spela den roll som alla vi vet att den kan göra
Svar: Frågan är fortsatt högprioriterad inom förvaltningen. Samarbetet med Södertörns Högskola CPU är en åtgärd som bedöms kunna öka attraktiviteten. Arbetet med att tydliggöra uppdraget i samband med implementeringen av den nya reviderade läroplanen förväntas också bidra till att öka stadsdelens attraktionskraft som arbetsgivare. Dialog i dessa frågor kommer även att föras vid avdelningens samverkansgrupp.

Läraryrket Stockholm

Förskoleteamet

genom

Farah Waly

2017-11-06